

Mimořádné opravné prostředky, dozorčí prostředky

Anna Chamráthová Richterová

Obecně

- presumpce správnosti správního rozhodnutí
- rozhodnutí však může trpět vadami, které zakládají jeho přezkoumatelnost, a to dle SŘ -
opravnými prostředky
 - dozorčími prostředky

Opravné prostředky - řádné - směřují x nepravomocným rozhodnutím; dle SŘ odvolání (§ 81 an.) a rozklad (§ 152) + specifické prostředky

- mimořádné - po právní moci rozhodnutí; dle SŘ žádost o obnovu řízení (§ 100 an.)

- znaky - přezkum zahájen na návrh (žádost) účastníka řízení (= v jeho dispozici), účastník má obecně nárok na jejich podání a na přezkoumání rozhodnutí, směřují tedy k ochraně subjektivních práv.

Dozorčí prostředky

- dozorčí prostředky
- dle SŘ
 - **přezkumné řízení** (§ 94 - 99) a
 - **obnova řízení nařízená z moci úřední** (§ 100 odst. 3 a 4)
- znaky
 - uplatnění **z moci úřední** (ex offa), tedy z iniciativy správního orgánu (zpravidla nadřízeného)
 - účastník řízení **může dát podnět** (*není však nárok*)
 - nástroj kontroly veřejné správy, **ve veřejném zájmu**
 - směřují tedy **k ochraně objektivní zákonnosti**
- v důsledku však **reflektuje také ochranu subjektivních práv** (zejména v souvislosti s právní jistotou a dobrou vírou - § 94 odst. 4 a 5, § 100 odst. 5 SŘ)

Přezkumné řízení

- **dozorčí** prostředek
 - zahájení **z moci úřední** (ex offa), tedy nenárokově
 - obecně realizuje **nadřízený SO**
- hlediskem přezkumu **pouze zákonnost**
 - avšak za rozměr zákonnosti lze považovat **také (věcnou) správnost** (viz předchozí přednáška)

Přezkumné řízení

- přezkum **zásadně pravomocných rozhodnutí**
- uplatňuje se však také v rámci ochrany zákonnosti **jiných postupů podle SŘ**
 - přiměřeně se použije při nápravě vad tzv. ***jiných správních úkonů*** (§ 156 odst. 2 a 158 odst. 2 SŘ)
 - přezkum zákonnosti ***veřejnoprávních smluv*** (§ 165 SŘ)
 - posuzování souladu ***opatření obecné povahy*** s právními předpisy (§ 174 odst. 2 SŘ)

Přezkumné řízení - zahájení

- zahájí se **pokud má SO** (§ 94 odst. 1 SŘ)
 - na základě **podnětu nebo z vlastní úřední činnosti**
 - **důvodnou pochybnost** o souladu rozhodnutí s právními předpisy (*zda se však tato pochybnost potvrdí, je předmětem samotného řízení*)
- zahájení usnesením, **lhůta pro zahájení** (§ 96 odst. 1 SŘ)
 - **subjektivní 2 měsíce** (relativně krátká)
 - **objektivní 1 rok od právní moci**



Přezkumné řízení - vyrozumění

- **vyrozumění** v případě **negativního vyřízení** podnětu
 - jde-li o **podnět účastníka**, SO vyrozumí **do 30 dnů** (§ 94 odst. 1 SŘ)
 - jde-li o **podnět někoho jiného**, SO vyrozumí pouze tehdy, pokud o to podatel **požádá** (§ 42 SŘ)
 - jde o **úkon podle části IV. (sdělení)**, který nijak nezasahuje do práv, **není** tedy znišitelný soudního přezkumu



Přezkumné řízení - nepřipustnost

- SŘ upravuje **vyluky**, ve kterých zahájení přezkumného řízení **je nepřipustné**, a to zejména (§ 94 odst. 2)
 - pro **nepravomocná rozhodnutí** (výjimka = předběžně vykonatelná rozhodnutí)
 - jestliže byl rozhodnutím účastníkovi **udělen souhlas k právnímu jednání** (=soukromoprávnímu jednání)
 - jestliže byl rozhodnutím účastníkovi povolen **vklad práva k nemovitosti** evidované v katastru nemovitostí
 - bylo-li rozhodnuto ve **věci osobního stavu**
 - a žadatel nabyt práva v dobré víře

V přezkumném řízení nelze přezkoumávat ani **rozhodnutí vydaná v přezkumném řízení**

Rozhodnutí odvolacího správního orgánu nelze přezkoumávat, **jestliže již bylo při novém projednávání věci vydáno nové rozhodnutí**

Samostatně **proti usnesením** (výjimka = usnesení o odložení věci a zastavení řízení)

Přezkumné řízení - nepřípustnost

- Přezkumné řízení týkající se předběžného opatření nelze konat poté, co se rozhodnutí ve věci stalo vykonatelným nebo nabylo jiných právních účinků anebo co bylo toto rozhodnutí zrušeno, ledaže by posouzení mělo význam pro náhradu škody.

Přezkumné řízení - ochrana práv nabytých v dobré víře

- přezkum zásadně pravomocných rozhodnutí
 - **obecně uplatnění zásad** *právní jistoty, legitimního očekávání a ochrany práv nabytých v dobré víře, proporcionality...* (viz § 2 SŘ)
 - předpokladem ochrany nabytých práv je **existence dobré víry**

Přezkumné řízení - ochrana práv nabytých v dobré víře

- ***zastavení řízení***, jestliže po zahájení SO dojde k závěru, že ačkoli rozhodnutí bylo vydáno v rozporu s právním předpisem, byla by újma, která by jeho zrušením nebo změnou vznikla některému účastníkovi, který nabyl práva z rozhodnutí v dobré víře, **ve zjevném nepoměru k újmě, která vznikla jinému účastníkovi nebo veřejnému zájmu** (§ 94 odst. 4 SŘ)
- ***při rozhodování v přezkumném řízení*** je SO povinen šetřit práva nabytá v dobré víře, **zejména mění-li rozhodnutí**, které bylo vydáno v rozporu s právními předpisy **nebo určuje-li, od kdy nastávají účinky** rozhodnutí vydaného v přezkumném řízení (§ 94 odst. 5 SŘ)

Přezkumné řízení - obecné otázky

- realizuje **SO nadřízený** SO, který vydal rozhodnutí
- jde-li o rozhodnutí ústředního správního úřadu, rozhoduje v přezkumném řízení ministr nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu; ustanovení § 152 odst. 3 platí obdobně.
- avšak možnost „**autoremedury**“ SO, který vydal rozhodnutí (§ 95 odst. 2 SŘ)
 - *na podnět účastníka*
 - *kterému má být plně vyhověno*
 - *nemůže být způsobena újma jinému účastníkovi (případně pokud souhlasí)*
- **účastníky** přezkumného řízení jsou **účastníci původního řízení** či jejich právní nástupci (§ 95 odst. 4 SŘ)

Přezkumné řízení - obecné otázky

- **nemá odkladný účinek**, proto **možnost pozastavení vykonatelnosti** v případě **hrozby vážné újmy** (§ 95 odst. 5 SŘ)
- přezkum podle (právního a skutkového) **stavu ke dni vydání rozhodnutí** (§ 96 odst. 2 SŘ)
- **nepřihlíží se k nepodstatným vadám řízení** (o nichž nelze mít důvodně za to, že mohly mít vliv na soulad napadeného rozhodnutí s právními předpisy, popřípadě na jeho správnost; obdobně úprava odvolání)
- **zkrácené přezkumné řízení** (§ 98 SŘ) = možnost neprovádět dokazování, pokud je **nezákonnost zjevná již ze spisu** (pak vydání rozhodnutí jako první úkon)

Přezkumné řízení - usnesení

- Samostatně - usnesení o odložení věci ([§ 43](#)) a usnesení o zastavení řízení ([§ 66](#)).
- Ostatní usnesení - spolu s rozhodnutím ve věci, popřípadě s jiným rozhodnutím, jehož vydání předcházela, a jedině tehdy, může-li to mít význam pro soulad rozhodnutí ve věci nebo jiného rozhodnutí s právními předpisy anebo pro náhradu škody.

Přezkumné řízení - postup

- V přezkumném řízení, v němž je přezkoumáváno rozhodnutí odvolacího správního orgánu, lze přezkoumat i rozhodnutí vydané správním orgánem prvního stupně.

Přezkumné řízení - postup

- Příslušný správní orgán posoudí spisový materiál a podle potřeby zajistí vyjádření účastníků a správních orgánů, které řízení prováděly.

Přezkumné řízení - rozhodnutí

- možné **varianty rozhodnutí** (§ 97 SŘ)
 - ***zastavení přezkumného řízení*** - **nebyly porušeny** právní předpisy (případně z důvodu ochrany dobré víry - § 94 odst. 4 SŘ)
 - ***změna rozhodnutí*** - **byly porušeny** právní předpisy a **vadu lze zhojit změnou** rozhodnutí (ve změněném rozsahu nahrazuje původní rozhodnutí)
 - ***zrušení a vrácení věci*** - **byly porušeny** právní předpisy a **vadu nelze zhojit změnou** (vázanost závěry vyslovenými ve zrušujícím rozhodnutí)
 - ***zrušení rozhodnutí (bez vrácení)*** - **byly porušeny** právní předpisy a rozhodnutí **nemělo být vůbec vydáno** (resp. řízení nemělo být vedeno)

Přezkumné řízení – účinky rozhodnutí

- § 99 SŘ
 - v případě přezkumu rozhodnutí o **uložení povinnosti** od právní moci rušeného rozhodnutí (zpětně)
 - v případě přezkumu rozhodnutí o **založení práva** od právní moci zrušujícího rozhodnutí
 - obecná pravidla s možností odlišného řešení
 - V rozhodnutí, jímž se ruší nebo mění přezkoumávané rozhodnutí - určí, odkdy nastávají jeho účinky.

Zkrácené přezkumné řízení

- porušení právního předpisu zjevné ze spisového materiálu, jsou splněny ostatní podmínky pro přezkumné řízení a není zapotřebí vysvětlení účastníků
- dokazování se neprovádí
- první úkon - vydání rozhodnutí

Obnova řízení - východiska

- **zaměření**

- přezkumné řízení = přezkum právní stránky
- **obnova řízení = přezkum skutkové stránky** - Vždy stanovené důvody

- **dvě fáze**

- **zkoumání, zda jsou splněny podmínky pro povolení obnovy řízení** (samostatné řízení)
- **obnovené řízení a opětovní rozhodnutí ve věci** (pokračování původního řízení)

- **dvojí povaha**

- **mimořádný opravný prostředek** (na návrh)
- **dozorčí prostředek** (nařízena ex offa)

Obnova řízení - na návrh

- *žádost o povolení obnovy řízení*
- **náležitosti**
 - **obecné** (§ 37 a 45 SŘ)
 - **důvod pro obnovu** - § 100 odst. 1 písm. a) a b)
 - **a) vyšly najevo dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy**, které existovaly v době původního řízení a které účastník, jemuž jsou ku prospěchu, nemohl v původním řízení uplatnit, anebo se provedené důkazy ukázaly nepravdivými, nebo
 - **b) bylo zrušeno či změněno rozhodnutí, které bylo podkladem** rozhodnutí vydaného v řízení, které má být obnoveno,
 - **a pokud tyto skutečnosti, důkazy nebo rozhodnutí mohou odůvodňovat jiné řešení otázky, jež byla předmětem rozhodování**

Obnova řízení - na návrh

- u kteréhokoli SO, který ve věci rozhodoval
- **ve lhůtě** do (§ 100 odst. 2 SŘ)
 - *subjektivní 3 měsíce*
 - *objektivní 3 roky od právní moci*
 - obnovy se nemůže domáhat ten, kdo mohl důvod obnovy uplatnit v odvolacím řízení
- o obnově rozhoduje SO, který rozhodoval **v posledním stupni** (§ 100 odst. 2 SŘ)
 - *bud' vyhoví* (pak následuje obnovené řízení)
 - *nebo zamítne* (lze odvolání)

Obnova řízení - na návrh

- obdobně se použijí ustanovení § 94 odst. 4 a 5 SŘ = **ochrana práv nabytých v dobré víře** (§ 100 odst. 5 SŘ)
- **odkladný účinek** (§ 100 odst. 6 SŘ)
 - **nemá žádost**, lze jej ale přiznat, hrozí-li vážná újma účastníkovi nebo veřejnému zájmu
 - **má rozhodnutí**, jímž bylo řízení obnoveno (obecně)

Obnova řízení - ex offo

- opět SO v posledním stupni
- jestliže je dán **důvod**
 - **podle § 100 odst. 1 SŘ** (viz dříve) + jestliže je na novém řízení **veřejný zájem**
 - případně též v případě, že **rozhodnutí bylo dosaženo trestným činem** (z tohoto důvodu lze obnova pouze ex offo)
- dále také zvažování **dopadů do nabytých práv** -
proporcionalita (§ 100 odst. 5 SŘ)
- **lhůty pro nařízení**
 - **3 roky od právní moci** (do konce musí být vydáno rozhodnutí o obnově)
 - v případě trestného činu 3 roky od právní moci rozsudku

Obnova řízení - nové řízení (rozhodnutí)

- provést nové řízení a vydat nové rozhodnutí lze jen **v taxativně uvedených případech** (§ 101 SŘ)
 - prolomení zásady *rei iudicatae* (*ne bis in idem*)

Obnova řízení - nové řízení

- **společná ustanovení pro nové řízení (§ 102 SŘ), např.**
 - k novému řízení příslušný SO v prvním stupni
 - otázka účastenství podle stavu v době nového řízení
 - nové řízení lze zahájit na žádost i v případě, kdy bylo původní řízení zahájeno z ex offo (a naopak)
 - v novém řízení může správní orgán využít podkladů původního rozhodnutí včetně podkladů rozhodnutí o odvolání, nevylučuje-li to důvod nového řízení
 - v novém řízení správní orgán šetří práva nabytá v dobré víře
 - novým rozhodnutím vydaným se původní rozhodnutí ruší; o tomto následku budou účastníci poučeni v písemném vyhotovení rozhodnutí (ustanovení § 99 SŘ platí obdobně)

Nové rozhodnutí

- je to nezbytné při postupu podle [§ 41 odst. 6](#) věty druhé,
- novým rozhodnutím bude vyhověno žádosti, která byla pravomocně zamítnuta,
- nové rozhodnutí dodatečně stanoví nebo změní dobu platnosti nebo účinnosti rozhodnutí anebo lhůtu ke splnění povinnosti nebo dodatečně povolí plnění ve splátkách, popřípadě po částech;

Nové rozhodnutí

- rozhodnutí ve věci bylo zrušeno jiným orgánem veřejné moci podle zvláštního zákona, nebo
- tak stanoví zvláštní zákon.

Pozastavení účinků

V novém řízení lze s účinky od zahájení nového řízení nebo v průběhu nového řízení pozastavit vykonatelnost nebo jiné právní účinky původního rozhodnutí.